

ARAŐTIRMA SERİSİ No.179

Fovizm

GİRİŞ

1905 yılı yeni bir ressam kuşağının doğuşuna tanık oldu. Paris'te sonbahar Salon'unda bir grup, Henri Matisse çevresinde kurulan bir sergi düzenledi. Üsluplarının çıplak yalınlığı ve parlak renk karşıtlıklarından (kontraslarından) yapılmış olmaları nedeniyle, sergilenen bu resimler halkı ürküttü. En alışıl gelmiş üslupta yapılmış olan bir çocuk büstü, Matisse, Marquet, Manguin, Camoin, van Dongen, Friesz, Puy, Vlaminck ve Derain'in sergilenen bu resimleri arasında duruyordu; bunu gören eleştirmen Louis Vauxcelles şu sözleri söylemeden edemedi: "Fovların (vahşilerin) arasında bir Donatello". İşte Fovlar (Yabanılar ya da Vahşiler) sözcüğü böyle doğdu ve kısa süre içinde öteki Fransız olmayan sanatçılar tarafından da benimsendi.

Mimarlık öğrencilerinden oluşan bir grup, Die Brücke (Köprü) olarak bilinen ve esin kaynağı olarak Fovlarla aynı örneklere (Van Gogh, Gauguin ve Seurat) bakan bir sanatçı çevresi oluşturdular.

Empresyonizmin simgelediği geleneksel gerçek kavramına karşı gösterdikleri hoşnutsuzluk, bu yeni kuşağın niteliğini belirlemektedir. Bu sanatçılar, dış görünüşlerin betimlenmesinin gerçeğin yalnız bir yüzünü içerdiğini, nesnelere ruhuna inmediğini biliyorlardı. Onlar, hem gözlemedikleri nesnenin en ince ayrıntısına değin çözümlenmesinin, hem de düşünsel işlemlerin betimlenmesinin, varlığın tümünü anlatmakta yetersiz kaldığını anlamışlardı.

Matisse buna şöyle bir çıkar yol buldu: "Her şeyden önce ulaşmak istediğim şey dışavurumdur. Dışavurum bence bir yüzü birdenbire canlandıran veya kendini şiddetli bir harekette gösteren bir coşkuda değil, herhangi bir resmin tümel örgütlenmesindedir. Nesnelere kapladıkları mekan, bunların çevresindeki boşluk ve oranlar, hepsinin bu konuda payı vardır. Rengin başlıca amacı dışavuruma olabildiğince yardım etmektir". Nesne, resme doğrudan doğruya ve çarpıtılmadan katılması gereken duygular uyandırır. Burada amaç, duyuyla algılanmış dış gerçeği, sanatçının içindeki gerçekle kaynaştırmaktır. Bu, Kandinsky'nin de sözünü ettiği gibi sanatsal birleşime (sentez) ulaşmak çabasıdır.

FOVİZM (FAUVİSME)

Fovizm 1905 - 1907 yılları arasında meydana gelen, XX yüzyılın gerçekten değerli ve özgün bir sanat akımıdır. Belirli ve kesin kuralları olan bir sanat ekolü oluşturulmamıştır. Arı renklerin abartılarak kullanılması istemi bir grup sanatçıyı ilgilendirmiştir.

1905 yılında Parisite Salon d'Automne'da sergilenen bir grup esere sanat eleştirmeni Louis Vauxelle tarafından Fransızca vahşi hayvan anlamına gelen fauve sıfatı, bu eserlerin temsil ettiği sanat hareketine de fauvisme adı verilmiştir. Henri Matisse ve arkadaşlarının alışılmamış nitelikte güçlü ve değişik renklerle yaptıkları resimleri Vauxelle ve seyirciler çok yadırgamışlardı.

Favizm renk sanatı, sentez ve dekor sanatıdır. Henri Matisse'e göre kompozisyon; sanatçının duygularını elinde bulunan çeşitli elemanları dekoratif biçimde düzenlemesi işlemidir. Bu görüş, fovların kompozisyon anlayışlarını tümüyle dile getirmektedir. Tasvirlerde perspektif ve modleye itibar olunmaz, iki boyut, tabloda, tasvire yetmektedir. Gerçek obje de, deforme edilebilmektedir.

Peyzaj, natürmort ve insan figürleri sanatçıların değerlendirdikleri tasvir konularıdır. Uygulamalarda empresyonizm ve puvantilizm iz ve etkileri görülür.

Grubun başlıca sanatçıları Henri Matisse (1869 - 1954), Albert Marquet (1875 - 1947), André Derain (1884 - 1954), Maurice Vlaminck (1876 - 1958), Othon Friesz (1879 - 1949), Raoul Dufy (1877 - 1953), Van Dongen (1877 - 1968) dir. Georges Roulaout (1871 - 1958) değişik nitelikteki tasvir konuları ve renk uygulamalarıyla grupta özel bir yer alır. Kübizm kurucusu Georges Braque da, bir aralık fovizm denemeleri yapmıştır.

FOVİZMİN ÖZELLİKLERİ

Resimde çığ ve sert renkler kullanmak, bu akımın birinci özelliğidir. Bir resimde gerek ışık alan yerler, gerek mesafe bakımından uzaklıklar, sadece renk değiştirmekle gösterilir. Bu akımın sanatçılarına göre resim, düz bir yüzeye yapıldığı için derinlemesine bir arayıştan ibarettir.

Resim elden geldiğince sade ve temiz boyanmalıdır. Bu özellikleri ile fovizm pek çok kuralı yıkılmış olur. Derinlik hissi, ışık, gölge, kabartma, belirli kenar çizgileri bir tarafa bırakılır. Resim iki ana özellik üzerinde yoğunlaşır. Renk şiddeti ve bunların yan yana konuluşudur. Fovizm'de hafiflik ve sevinç gözlenir.

İzlenimciliğin bir devamı sayılabilir. İzlenimcilerde pastel ve yumuşak olan renk tonları, Fovistlerde parlaklaşmış, birincilerde küçük fırça darbelerine ağırlık veren teknik ise, geniş ve tek defada oluşmuş renk lekeleri oluşturma anlayışına dönüşmüştür. Yine izlenimcilerin aksine, Fovistler resimlerinde nesnelere deformasyona uğratarak resmetmeyi amaçlamışlardır.

Empresyonist Düşünceye Karşı Fovizm :

Fovların 1905'de öne sürdükleri sonuçlar yavaş yavaş olgunlaştı. Matisse'in çevresindeki grup hiçbir biçimde bir okul değildi ve bağlayıcı bir estetik programı geliştirmede. Tam tersine her sanatçıdan kendi bireyselliğini dışavurması beklendi. Onların başlıca amacı, Akademik ve Empresyonist düşüncelere karşı yeni biçimler yaratmaktı. Matisse, dengeli, yalın ve dingin, anlaşılması güç olmayan, "ruhsal bir güven sağlayacak" ve "ruhu okşayacak" bir sanat yaratmayı düşlerken, Vlaminck, Fovizmi bir yaşama, rol yapma ve resim yapma biçimi olarak görüyordu. Birinci durum, biçimsel yöntemlerin ussal olgunluğunu hatırlatırken, ikincisi içgüdülere dayalı yaratıcılığı temel alıyordu. Bu iki düşüncenin arasında Fovizm kavramına giren çeşitli sanatsal olanaklar yer alıyordu. Bu Ekspresyonizm için de geçerlidir: Ekspresyonizm bir kuşağın belirli bir düşünsel ortamıyla birbirine bağlanmış bireysel kişiliklerin toplamıdır.

Fovlar grubu sanatçılar arasındaki dostluk ilişkilerinden doğdu. Matisse ve Marquet, 1892'de Paris'de Sanat ve El Sanatları Okulunun gece eğitiminde tanıştılar. 1895'de Matisse, Güzel Sanatlar Okuluna geçti, Marquet daha sonra onu izledi. Burada, Gustave Moreau'nun atölyesinde Rouault, Manguin ve Camoin gibi öğrencilerle tanıştılar. Moreau'nun ölümünden sonra Matisse 1890'da Güzel Sanatlar Okulu'nu bırakmak zorunda kalarak, Derain ve Puy'un çalıştıkları Académie Carrière gitti. Derain, 1907'de ünlü Van Gogh sergisinde kendisi gibi Paris yakınında Chatou'da yaşayan dostu Vlaminck'i Matisse'e tanıştırdı. Matisse ve arkadaşları, Manguin'in atölyesinde çalışırken, Derain ve

Vlaminck Chatou da aynı atölyede resim yapıyorlardı. Le Havre'li resamlardan Friesz, Dufy ve Braque da bunlarla sıkı ilişkilerde bulunuyordu.

Matisse'in çevresindekiler, 1901'de Salon des Indépendants'da, 1903'den başlayarak da yeni kurulmuş olan Salon d'automne'da (Sonbahar Salonu) sergi açmaya başladılar. Van Dongen, Friesz ve Dufy her iki salonda da resimlerini sergilediler. Kendi aralarında benzerliklere buldular ve 1905'de bir grup olarak ortaya çıktılar. 1906'da Braque bu gruba katılan son kişi oldu; fakat, iki yıl geçmeden yeni amaçlara yöneldi.

Fovist resimlerin esin kaynakları doğa görünüşleri, günlük yaşamları içinde insanlar ve nesnelere sınırlanmıştı. Amaç artık doğayı öykünmek, gözü yanıltmak olmayıp, tam tersine öznel duygular ve algılama yoluyla bir yorum sağlamak olduğundan, yaratıcılık dürtüsü de gerçekten önemsiz bir olay sayılıyordu. Artık sanatçılar güzel görüntülerin dünyasını kendilerine yabancı buluyorlar ve bu dünyayı gerçek olarak kabul etmiyorlardı. Gözlemin yerini düş gücü alacaktı.

Bu geçiş için gerekli araçlar onlara sunulmuştu: Neo-Empresyonistlerin katışıksız rengi, Gauguin'in kesintisiz yüzeyi ve Van Gogh'un yüceltilmiş anlatımı. Ne var ki Seurat'ın yöntemi, yeni bir anlam kazanarak, resmin yüzeyine, kendiliğinden oluşan fırça vuruşlarıyla belirginleşmiş bir ritm ve hareket verme yöntemine dönüştü. Nesnelere dış çizgileri, ayrıntıları azaltılarak süsleyici bir çizgi düzenlemesine dönüştürüldüler. Bu çizgiler yalınlaşma yoluyla dışavuruma konu olan nesneyi özetleyip, dilimlediler. Dışavurum ise, yerel renk işlevinden kurtulan katışıksız renklerdeki bağımsız iletişim gücüyle sağlandı. Doğaya karşı olmanın ve çarpıcı somut karşıtlıkla elde edilen sonsuz yoğunluğun sonucunda renkler yeni sanatsal gerçekçiliğin gerçek aracı oldular. Bu yöntemler denetimsiz coşkularla ve kimi zaman da patlayıcı bir güçle uygulamaya kondu. Bundan böyle çılgınca bir renk cümbüşü Fovizmin sürekli yinelenen bir özelliği oldu.

Ekspresyonizmde, Fovların yaptığı gibi, sanatsal gerçeğe kuşkuyla varmak için duygu belirsizliklerine ve kargaşasına önem vermeyen bir başka seçenek daha vardı. Gerçek bir Fransız Ekspresyonisti sayılan Rouault bu yolu izledi. Herkesin bildiği gibi, Rouault Fovistlerle yakın ilişkide bulunuyor, onların sergilerine katılıyordu. Fakat resimleri insanın sorunlarıyla doluydu; var oluşçu bir acıyı yanıtlıyor ve toplumu suçluyordu. Rouault, Hıristiyanlık felsefesinin sevecenliği ve acıma duygusuyla gerçeğin korkunç yönlerini açığa vuruyor ve bunun üstesinden yalnız inançla gelinebileceğini belirtiyordu. Sonuçta Rouault kendine özgü boya üslubuyla ve bastırılmış coşkularıyla 20. yüzyılın en ünlü dinsel ressamı oldu.

Picasso'nun yapıtları da sevecenlik ve insancıl yakınlıktan doğdu, çünkü ilk resimlerinde o, yoksulluğu ve acıyı güçlü renklerle vurguladı. Bunu izleyen resimlerinde ise, renk karşıtlığını bırakarak, duygularının yeğinliğini tek bir renkte, mavide yoğunlaştırdı. 1907'de yaptığı Les Femmes d'Alger (O. J. R. M.) adlı tablosu, bu yönünü en iyi şekilde göstermektedir.

d'Avignon'da (Avignon'lu Kızlar), nesnelere biçimlerini köktenci bir anlayışla çarpıtarak en yüksek düzeydeki dışavurumu elde etti.

Robert Delaunay Ekspresyonist bir görüntü üretmek amacıyla, dinamik bir dışavurum için kullanılan çarpıtmaları ve çalkantılı renk ritimlerini bir arada kullandı. Bu üslup, kıymıklara ayrılmış hissini vermesi ve ileri atılan çizgileri dolayısıyla Ekspresyonist sanatın en sevilen örneği oldu; etkisi 1920'lerini içine değin özellikle Alman sanatında yaygınlaştı.

Delaunay gibi, Le Fauconnier de Kübizmin biçimi parçalara ayıran yöntemini, anlatımı güçlendirmede değil, nesneyi çözümlenmede kullandı. Bu üslubuyla özellikle Hollanda'da etkili oldu. Bu, özellikle Doğu Avrupa'dan gelen Modigliani, Chagall, Soutine ya da Kupka gibi ressamlarla zenginleşmiş olan Fransa'daki Ekspresyonist resim hakkında bir fikir vermektedir.

İLERİCİ BİR AKIM

Doğalcılıkla arasında bazı benzerlikler bulunduğunu ileri sürenler varsa da, aslında Fovist resim, özgürce oluşturulan kompozisyonlara, çok etkisi yapan renklere ve resme yüklenen Dışavurumcu anlamlara dayanır. Fovist resim, Van Gogh'un ya da Gauguin'in basite indirgediği resimden daha başka bir şeydir; artık üç boyutlu değildir, renk zenginliği ise birkaç saf renk ile sınırlıdır. Şimdi bu renklerin işlevi, anlamı ve duyguyu anlatmaktır. Böylece de resim, -örneğin Bölümcülükte olduğu gibi- bütün kuramsal yöntemlere sırt çeviren ressamın özgür kararına bağlıdır.

Bu nitelik Alman Dışavurumculuğu için de geçerlidir, yalnız onda düşünsel bir görüş ve tutumu anlatmak isteği daha ağır basar. Almanlarda gerilim ve ağırbaşlılık egemenken, Fovistlerde hafiflik ve sevinç izlenir. Her iki üslup arasındaki temel fark "anlatım" ya da "dışavurum" kavramının tanımında yatar. Fovistler bu kavramı, resmin düzen bütünlüğünde beliren salt biçimsel bir öge olarak alırlarken, Alman Dışavurumcularına göre, doğrudan doğruya ruhsal bir açıklamadır.

Fovizm, çok çeşitli ve kısa ömürlü gruplar tarafından uygulanmıştır. Ama aralarında öne çıkan aşağıdaki adlar olmuştur. Georges Braque (1882 - 1959) ve André Derain'in (1880 - 1954) yapıtları Fovist nitelikler taşır. İkisi de Chatou'da birlikte çalışırlar. Vlaminck'in kendine özgü yapıtlarından biri "Kırmızı Ağaçlar"dır (Modern Sanat Müzesi, Paris). Bazı resimlerinde boyayı doğrudan doğruya tüpten tuvale sıkar. Derain'in "Westminster Köprüsü" (Özel Koleksiyon, Paris), katı ama dengeli renk karşıtlıkları içerir. Kees van Dongen'i (1887 - 1968) de Fovistler arasında saymak gerekir.

Fovistler grubu üç yıl içinde dağılır. Braque, Picasso ile birlikte Kübizmin yaratıcısı olur; Dufy, çağdaş yaşamın neşeli resimlerini çizer; Derain, çeşitli resim üslupları arasında gidip gelerek kendine bir yol arar; Vlaminck Dışavurumcu resimler, Marquet de peyzajlar yapar. Van Dongen kendini Paris'in çekici havasına kaptırır, Montparnasse'da güzel kadınların resimlerini çizer, Rouault ise, Ortaçağ vitraylarını anımsatan karanlık - sıcak resimlerini yapmayı sürdürür. Aralarından yalnız Matisse Fovizmin

öğelerini kullanarak iç açıcı ve yüksek düzeyde biri üsluba ulaşır ("Dans", Eremitage, Leningrad).

Mekanı tek bir renk tonu ile belirlemeye çalışması, aslında bu mekanı yüzeye dönüştürmesi demektir; ama sonra da bu yüzeyi gerçek cisimlerle öyle doldurur ki, göze yine de üç boyutlu görünür. "Kırmızı Atölye" (Modern Sanat Müzesi, New York), buna örnek yapıtlarından biridir. Hafif, aydınlık renkleri ve çizgileriyle Matisse, düşünüyordu neşeli ve yalın bir üsluba ulaşır; bu öyle bir sanattır ki, insanda -onun sözleriyle- içine gömüldüğü bir koltukta dinleniyor" duygusu uyandırır.

Matisse'in "Dans" isimli büyük tablosu stilinin karakteristiklerini yansıtmaktadır. Figürler parlak kırmızı, fon koyu yeşil, sema alabildiğine mavidir. Figürler geniş kontur çizgileriyle sınırlandırılmıştır. Vücut parçaları, sanki birbirine eklenmiştir. Hareket çok canlıdır. "Tuvalet" tablosunda her fov eserde olduğu gibi, derinlik yoktur, yüzeyde kalınmıştır. Saçı taranan kadının ve yardımcısının vücut yapıları çizgilerle belirtilmiş, konturlar kalın çizgilerle sınırlandırılmıştır. Cezayirli Kadın, Müzik, Romanya İşçi Bluzlu Kadın, Lux, Calme et Volupté tabloları tanınmış, aynı stildeki eserlerdir.

Marquet'nin ilk yapıtlarında renkler oldukça koyudur. Kompozisyonlarda çizgi perspektifi görülür. Sonraki eserlerde renkler aydınlanır. "Fécamp Plajı" tablosunda figürler sluetler halindedir. Renkle derinlik verilmiştir ve böylelikle çizgi perspektifinden kaçınılmıştır.

Dufy'nin fov stili iki değişik aşama gösterir. Bayraklarla Süslü Sokak fov stilin tipik özelliklerini göstermektedir. Caddeye renk veren bayraklar altındaki figürler birer sluetlerdir. Sanatçı, başka resimlerinde daha aydınlık renklerle daha neşeli görüntüler vermiştir. Desen boyaya egemendir.

Matisse, Derain ve Vlaminck fovizmin önde gelen temsilcileridir. Derain'in "Pecq'de Seine Nehri" (La Seine au Pecq), Vlaminck'in "Kırmızı Ağaçlar" ve "Kır Gezisi" özgün yapıtlardır. Othon Friesz'in Fernand Fleuret tablosu sanatçının fov stili karakterize eden boyaları, renkleri daha sınırlı ölçüde kullandığını göstermektedir. Form ve desen boyadan üstündür.

Koyu bir Hıristiyan olan Roualt moral değerleri savunan bir sanatçıdır. Hayat kadınlarının dokunaklı yaşam sahneleri kalın tuşlar ve koyu renklerle tasvir olunmuştur. Ayna çalışması da bu nitelikte bir yapıttır. Kadınların hareketleri kişiliklerine uygun, yüz ifadeleri acıma duygusu telkin eder nitelikte bulanık ve asıktır. Dinsel konular, dinsel sembollerle ifade olunmuştur. "Kutsal Yüz" bu tür bir yapıttır.

Fovist Eğilim, Neo - Empresyonizm (yeni izlenimcilik) ve Post empresyonizm (izlenimcilik sonrası) renk şiddetini, coşkunu ve çarpıtmalarını içermiştir. Sözcüğü, Seurat'nın temiz çizgiler ve yoğun ışık anlayışıyla oluşan pointilist (noktacı) tekniği, Van Gogh'un saf ve haşin renkçiliği, sinirli fırça vuruşları Cezanne'in renk bağıntıları yolundan elde ettiği hacim yaratışları, Gauguin'in cüretli ve enine boyuna süsleme zevki, Fovizmin oluşmasına katkıda bulunmuştur.

Bu akımın en önemli yanı, kuşkusuz modern resmin renkçi tutkularına yeni, çarpıcı ve sürekli bir vurgu getirmiş olmasıdır.

NABİLER VE FAUVİZM

İzlenimcilik tarafından geliştirilen renkçi anlayış 20. yüzyılın başından itibaren çok daha ileri götürüldü. Renklere dayalı resim yapma eğilimi Nabiler ve Fauvist sanatçılar tarafından daha da ileri götürülmüştür. Nabiler ince renk tabakalarıyla donuk ve solgun renkleri tercih ederken, Fauvistler keskin ve daha saf renklerle eserlerini meydana getirmeyi yeğlemiştir.

Her iki akım içinde değerini kaybeden ışık ve gölge kullanımına dayalı form teşkil etme anlayışı yerini tamamen renklerle sağlanan bir biçimlendirmeye bırakmıştır. Bu noktada özellikle Fauvistler formun ana hatlarını belirleyen çizgileri de tam anlamıyla renklerin denetimine vermiş olup, derinlik etkisi ve kütle teşekkülü için de değişik renklerin kullanımına ağırlık vermiştir. Saf renklerle teşekkül edilen Fauvist eserler rengin güçlü etkileriyle dikkat çekmektedir. Konular olağan gündelik yaşam sahneleri veya alışılmış görüntülerden alınmakta ve renklerin geniş yüzeyleri teşkil etmesiyle sağlanan eserlerin bütünlüğünü esas alan biri anlayışla detaydan arındırılmaktadır.

Nabiler'in daha temkinli kıldığı bu anlayış Fauvistler tarafından en üst düzeyine çıkartılmıştır. En önemli Nabiler, Pierre Bonnard (1867-1947) ve Eduard Vuillard (1868 - 1940) durgun ve sakin bir anlayışla ortaya koydukları yaşam sahneleriyle tanınmaktadır. Fauvistler'in en önemli ismi olan Henri Matisse (1869 - 1954) ise, resim tarihinin en büyük ustalarından biri olup, renkçi bir ressam olarak önem taşımaktadır. Saf ve parlak renkler kullanarak dünyayı yorumlayan sanatçı yaşamı iyimser bir gözle algılamış ve eserlerine yansıtmıştır. Geleneksel form, mekan ve ışık kullanımını bir tarafa bırakan Matisse kendi özgün üslubunu yaratmıştır.

FOV GRUBUNUN BAŞLICA SANATÇILARI

MATISSE HENRİ

(Le Cateau - Cambrésis, 31.12.1869 - Nice yakınında Cimiez, 3.11.1954). Matisse, Kandinsky gibi resme bir rastlantı sonucu başlamadan önce hukuk okumuştur. 1891'de Güzel Sanatlar Okulunun hazırlık kurslarının yapıldığı Paris'de Académie Julian'a gitti. Aynı zamanda, Sanat ve El Sanatları Okulunun gece öğrenimine devam ediyordu. Yaşam boyu dostluğunu sürdürdüğü Albert Marquet ile burada karşılaştı. 1895'de Gustave Moreau, dikkatini çeken Matisse'in öğretmenliğini üstlendi.

Moreau'nun atölyesinde toplanmış çok sayıda yetenek vardı: Rouault, Camoin, Manguin, sonraları da Marquet. Moreau'nun öğretme yöntemi sanatsal teknikle uğraşmaktansa, gözü eğitmeyi yeğliyordu. Öğrenciler Louvre'daki resimleri kopya etmeye, sokaklarda ve kahvelerde resim yapmaya yöreklendiriliyordu. Matisse, 1899'a değin orada kaldı ve kısa sürede arkadaşları arasında önder olarak yer aldı. 1896'da empresyonistlerin etkisine girdi, renkle anlatımın olanakları konusunda bilinçlendirildi ve Picasso ile Turner'in Londra'da karşılaştığı yapıtları bu bilgilerini doğruladı. 1898'de birkaç ay Korsika'da resim yaptı, burada Akdeniz aydınlığı onu katışıksız renge ve resmin konusunu yalınlaştırmaya götürdü.

1899'da Académie Carrière'e gittiğinde, Derain ve Puy ile karşılaştı. Özellikle çıplak figürle ilgileniyordu; siyah dış çizgilerle belirlenmiş parlak renkli bir dizi çıplak resmi yaptı. Aynı zamanda yontuculuğu da öğrendi. 1904'de Vollard'ın Galerisinde kırk altı yapıttan oluşan ilk kişisel sergisini açtı.

Aynı yıl, Saint Tropez'de kaldığı bir yaz boyunca, yeni içebakışlar ve dürtüler kazandı. Burada Signac ve Cross ile birlikte resim yaptı. Onlar, kendisini yöntemli ve önceden özenle tasarlanmış biçimde, Neo-Enpresyonistlerin yorumladıkları gibi, katışıksız rengi kullanmaya yöreklendirdiler. Fakat, katışıksız rengin açıktan koyuya giden tonlarını yaratmadaki zorluklar, Matisse'i daha güçlü bir anlatım için renk tonlarını yoğunlaştırmaya ve karşıtlıklar yoluyla vurgulamaya götürdü. Çizgi de eriyerek ışığa dönüşmüyor, bunun yerine renklerden oluşan girişik bir bezemeye (arabesk) dönüşüyordu. Matisse'in bu görüşü, 1905'de Salon des Indépendants'da Seçici Kurul Başkanı olarak düzenlenmesine yardım ettiği Van Gogh ve Seurat'ı anma sergisinde desteklendi.

1905 yazını Derain ile birlikte Collioure'da geçirdi. Burada Fovizme girmek için bir olanak yakaladı. Rengi noktacı anlamda uygulaması artık tamamlayıcı karşıtlıklarla vurgulanan bloklara dönüşmüş, çalkantılı fırça vuruşlarının tonu yumuşamıştı. Renk, cisimden ayrılmış ve tüm gerçekçi anlamından uzaklaştırılmış olarak yüzeye sürülüyordu. Biçimlere kıvrık çizgilerle ritim veriliyordu.

Yalınlaştırma ve arındırma onu rengin ve çizginin en kısa ve öz anlatımı yaratmak için birleştikleri, bezemeci ve iki boyutlu bir üsluba götürüyordu. "Düşüncelerin ve plastik öğenin yalınlaştırılmasıyla dingin bir soyluluğa erişmek istiyoruz. Uyumlu bir birlik tek ülkümüzdür" (Matisse).

Matisse'in sanatı evrensel ve anıtsal anlatıma ulaşmaya ne denli çabaladıysa döneminin akımlarından da o denli uzaklaştı. 1908'de Alman ressam Hans Purrmann'ın isteği üzerine Matisse Akademisi kuruldu, bu 1911'e değin sürdü ve yüzü aşkın öğrencisi oldu; ama sonuçta yüzeysel benzerlikler ortaya çıkarmaktan öteye gidemedi. Tüm bir kuşağı kendi yoluna çeken Matisse, kendi içine kapandı.

DERAIN André

Chatou, 10.6.1880 - Chambourcy, 8.9.1954). Derain'in annesi ve babası onun ya bir subay ya da mühendis olmasını istiyorlardı. Paris'te Chaptal Lisesi'ne sonra da madencilik Okulu'na gitti. On beş yaşındayken Chatou'da oturan bir ressamdan az da olsa sanat eğitimi almıştı bile. Daha sonraları geliştireceği çok sevdiği konu olan doğa görünümünü resimlerine böylece başlamış oldu. 1898'den 1900'e değin Académie Carrière'e gitti, burada Matisse ile tanıştı.

Ama, Vlaminck ile karşılaşması, onun için çok daha önemli oldu. Birlikte Chatou'da bir atölye kurdular. Vlaminck'in güçlü esini, Derain'i Ekspresyonizm yoluyla katışıksız renkler kullanmaya yöneltti. 1901'de Beckheim - Jeune Galeri'nin düzenlediği bir Van Gogh sergisi Derain'i çok etkiledi. 1901 - 1904 yıllarında, askerlik görevi yapmak zorunda olduğundan, bu dürtülerin doğrultusunda gidecek zamanı olmadı. Dönüşünde 1905 yazında birlikte Collioure'da çalıştığı Matisse'i örnek aldı.

Derain, Van Gogh'a ve Neo-Expresyonizme yabancı değildi. Sezgisini kullanarak, bu örneklerden yaptığı doğa görünümüne uyumlu ve süsleyici dışavurum biçimini bulması için, ona yalnızca birkaç ipucu gerekiyordu. Bu tür resimlerini 1905'de Salon d'automne'da sergiledi. 1905 ve 1906'da Londra'ya gitti. 1906 yazında L'Estaque'da resim yaptı. Artık renkleri geniş alanlar kaplayarak birleşiyor ve güçlü dış çizgilerle sınırlanıyordu. Duygudan biçimsel yapıya giden bir yol arıyordu kendine. 1907'de Picasso ile dostluk kurdu ve Kahnweiler Galerisi ile bir anlaşma yaptı.

1909'da Carrière - Saint - Denis'de Braque ile, 1910'da Cadaquès'de Picasso ile resim yaptı. Bu Derain'in Fovizmden uzaklaşmasının ve indirgenmiş renge doğru dönüşünün başlangıcıdır. Yine de Derain, ışığın kırılmasını ve hacimlerin yalınlaşmasını Cézanne'ın ötesine götürecek Kübizm yolunda kısa bir süre arkadaşlarını izledi, ama yüzeyin sürekliliğinin korunmasına da sadık kaldı.

DONGEN Kees van

(Delfshaven, Rotterdam yakınları, 26.1.1877 - Monako 1968). Önce endüstri tasarımcısı olmak için bir uygulamalı sanatlar okulunda okudu; ama duygusal yaradılışı resim yapmaya çok daha uygundu.

1895'de gemi kamarotu olarak Amerika'ya gitti ve Rotterdam Nieuwblad'da ressam olarak çalıştı. Van Dongen, 1897'de Paris'e geldi. Birçok dergileri, bu arada Assiette au Beurre'ü resimledi. Çizim tekniğinde Steinlen, Forain ve Toulouse - Lautrec'i örnek aldı. 1905'de Bateau - Lavior'da bir atölye kurarak Picasso'nun komşusu oldu.

Sonradan Fovizme dönen tüm öteki ressamlar gibi, Van Dongen de önce bir Empresyonist aşama geçirdi, bu dönemde genellikle doğa görünümü resimleri yaptı. Bu resimlerin özelliği, Van Gogh'dan esinlenmiş yoğun boya tabakaları oluşturan kalın fırça vuruşlarıyla yapılan donuk renkli, özgür düzenlemeler olmalarıdır. 1904'de Van Dongen Salon des Indépendants'da sergi açtı ve Vollard'da büyük bir kişisel sergi düzenledi. Kendi başına karşıt renk yöntemini buldu, bu onu Matisse'in çevresine bağladı. Matisse ile birlikte 1905'te Salon d'automne'da sergi açtı. Aynı yıl, renk uygulaması daha geniş yüzeyleri kaplamaya, dış çizgileri daha belirgin olmaya başladı.

1906'da başlayarak kesintisiz renkler resimlerini koşullandırmış ve 1913'den sonra da bu renkleri bilinçli olarak kullanmıştır. Van Dongen Fovizme ilk dönen kişi ve ona uzun süre bağlı kalanlardan birisidir. Çünkü, öncelikle sanatsal sorunlarla ilgilenmek değil, renk izlenimleri vermek kaygısındaydı. 1907'de Kahnweiler Galerisiyle bir anlaşma imzaladı ve 1908'de Dresden'de Die Brücke'nin üyesi oldu.

Özellikle kadın resimleri -dans eden, çıplak, portre- yapmıştır. Bunlar, sanatçıyı fiziksel olarak büyülemiş, ama ruhsal olarak ilgisini çekmemiştir. Bu nedenle figürlerini, boş bir mekanın önündeki ön kesite yerleştirdi. Fakat, çok geçmeden dürtüsünü ve iç dinamizmini yitirdi. O denli yüzeysel resimler yapmaya başladı ki, 1913'de Salon d'automne'a gönderdiği bir çıplak resmi, polis tarafından ahlâk ışı bulunarak kaldırıldı. Çok geçmeden de Van Dongen, moda için uygun biçimde portreler ve çıplak kadın resimleri yapan ve en çok aranan bir ressam oldu.

MARQUET Albert

(Bordeaux, 27.3.1875 Paris, 14.6.1947). Marquet, 1890'da Paris'e geldi, Sanat ve El Sanatları Okulu'nda öğrenimine başladı. 1892 yılında, burada ölünceye değin dost kalacağı Matisse ile tanıştı. 1895'de Güzel Sanatlar Okulu'na geçti ve Morot ile Cormon'dan ders aldı. Matisse ile birlikte Rouault, Camoin ve Manguin'in de çalıştıkları Moreau'nun atölyesine girdi. Marquet de Matisse'in düşünce aşamalarını izledi, Neo-Empresyonistlerin etkisi altında katışıksız renge döndü. Bununla birlikte, açık - koyu karşıtlıkları olan resimleri geleneklere bağlı kaldı.

1898 - 1899'da Matisse ile birlikte Académie Carrière'i ziyaret etti; Camoin ile sokak görünümü resimledi. 1900'de Matisse ile birlikte Grand palais'de bezemeli duvar süslerini yaptı. 1903'de Salon d'Automne'un kurucuları arasında yer aldılar ve 1910'dan sonra Salon des Indépendants'da sergi açtılar. Marquet fırsat buldukça geziler yaptı: 1904 - 1906'da Derain ile Normandiya'ya, 1906'da Camoin,

Manguin ve Cross ile karşılaştığı Güney Fransa'ya, 1907'de Camoin ve Friesz ile Londra'ya, 1910'da Matisse ile Münih'e gitti. Ama bunlar onun bir yaşam boyu yaptığı gezilerin daha ilk adımıydı.

1907'de Druet Galerisi onun ilk kişisel sergisini düzenledi. Daha o zamanlar Marquet'nin her şeyden çok doğa görünümü ressamı olduğu belirgindi; özellikle su kıyısı görünümleri onun için çekiciydi: Paris rıhtımları, kumsallar ve limanlar. Yöntemi, doğa görünümünün yüksekten gözlenen geniş perspektifli bölümlerini seçmekti; derinlik diyagonal çizgilerle vurgulanıyordu. Tekniği kabataslak ve yalınlaştırılmıştı ama, yine de kesindi.

Marquet, resme başlarken parlak, güçlü renkleri kullanmakla birlikte, bitirirken çoğunlukla griye geçirdi. Rengi yoğunlaştırarak bir anlatım elde etmektense, yüzeyi daha sakinleştirmek ve güçlü dış çizgilerle resme bir düzen vermek peşindeydi. Böylece tipik Fovizmden çabucak uzaklaştı ve yaşamının sonuna değin sadık kaldığı, gölgeleri yumuşatılmış, yalınlaştırılmış ve dingin Empresyonizme ulaştı.

VLAMINCK Maurice de

(Paris, 4.4.1876 - Rueil - la - Gadelière, 11.10.1958). Fov (fauve) tanımını bir sanatçı için kullanmak gerekirse, o sanatçı kuşkusuz Vlamincck'dir. Fransız bir anne ile Flaman soyundan gelen bir babadan oluşan müzikçi bir ailenin çocuğuydu. Vlamincck, 1888'den 1891'e değin ressam Robinchon tarafından eğitildiği Le Vesinet'de büyüdü. 1892'de Chatou'ya taşındı. 1896'da tutulduğu bir hastalık onu bisikletçi ve makinist olarak çalışmaktan alıkoymaktan sonra, yaşamını müzikle kazandı. 1900'de bir tren kazasında rastlantı eseri Derain ile tanıştı, kısa süre içinde onunla dost oldu ve Chatou'da ortak bir atölye kurdular.

Yaşamını kazanmak için gazetelere yazı yazdı ve Derain'in resimlemeleriyle süslenmiş, sonu kuşkuyla öykülerini üretti. İlk resimlerinde rengi yeğın ve kısıtlanmamış bir canlılıkla kullandı. 1901'de Van Gogh'un yapıtlarıyla karşılaştı. Onlarda kendine doğrudan ve çekinmeden anlatım yürekliliği veren tutkuyu buldu. Van Gogh sergisinde Matisse ile tanıştı. Matisse, 1904'de Chatou'da onu görmeye geldi; Salon des Indépendants'da ve Salon d'Automne'da, "The Wild Animals Cage" sergisinde yapıtlarını sergileme olanağı sağladı. 1907'ye değin tüpten çıktığı gibi kullandığı karıştırılmamış renklerle yaptığı resimlerine Van Gogh üslubundaki fırça vuruşlarıyla dinamizm kazandırdı. Güçlü ve içgüdüden gelen katışksızlıkla resim yaparak, canlı ve engellenmemiş bir dünyayı anlatmakta büyük başarı kazandı. Fovizm Vlamincck için ne bir yenilik, ne de bir tutum biçimiydi, ama olmak, davranmak, düşünmek ve solumak için bir yoldu. Bu nedenle "Fovizm benim!" dedi.

1906'da sanat aracısı Vollard, onun tüm yapıtlarını satın aldı ve 1910'da onun ilk kişisel sergisini düzenledi. Vlamincck, 1906'dan beri Picasso, Van Dongen ve Bateau Lavoir grubuyla birleşmişti. 1908'den sonra paletini Cézanne'in etkisiyle yumuşattı ve birkaç Kübist düzenleme denedi. Ama Ekspresyonizmden kaynaklanmış yaratılışı nedeniyle bu deneme çok kısa sürdü. Daha sonra, açık ve

koyu arasındaki zıtlıklarla etkili bir biçimde ortaya koyduğu doğa görünümünde, Ekspresyonist resme yeni bir yol aradı.

.....